

Jasné, pozriem všetky dostupné a relevantné informácie o *Echinopsis thelegonoides*/*Trichocereus*/*Soehrensia thelegonoides* a pripravím ti podrobný súhrn — vrátane rastových podmienok, výskytu, morfológie, životnosti, mrazuvzdornosti, pestovania a odnožovania. Dám ti vedieť hneď, ako bude spracovaný.

Botanická klasifikácia a taxonómia

Echinopsis thelegonoides patrí do čeľade kaktusovitých (Cactaceae). Moderná taxonómia ho zaraďuje do rodu **Soehrensia** ako *Soehrensia thelegonoides* (uznávané meno podľa Schlumbergera 2012). V staršej literatúre sa druh často uvádzal pod synonymami *Trichocereus thelegonoides* (Britton & Rose 1920) alebo *Echinopsis thelegonoides* (Friedrich & Rowley 1974). Typové mená zahŕňajú aj *Cereus thelegonoides* (pôvodný opis Spegazziniho, 1905) a heterotypické synonymá *Echinopsis rubinghiana* či *Trichocereus rubinghianus*, ktoré však nie sú platne publikované. Rastlina tak patrí do skupiny tzv. trichocereidných kaktusov (subtriba Trichocereinae), príbuzná rodom ako *Echinopsis* či *Lobivia*.

Výskyt a biotop

Druh je endemický pre **severozápadné Argentínsko**, konkrétne provinciu Jujuy. Rastie na suchých horských svahoch a vysočinách v nadmorských výškach približne **500–2000 m n. m.**. Preferuje aridné až polopúštne biotopy – skalnaté a kamenité údolia či štrkové horské svahy so štrkovo-piesočnatým podkladom. V prirodzenom prostredí tvorí roztrúsené popoludníkové výskyty na južných či západných svahoch (suchšie mikroklima), často spolu s inými stĺpcovitými kaktusmi.

Morfológia

E. thelegonoides je stĺpcovitý kaktus, tvoriaci jednotlivé alebo málo vetvené stonky. Stonka je valcovitá, mierne zakrivená hore smerom, dosahuje priemer 5–8 cm a v dospelosti niekoľko metrov na dĺžku. Ríbezlité rebrá má **15–16** nízkych, zaoblených (nie tuberkulátnych) rebier s ľahko zárezmi. Areoly sú malé, guľovité. Zo súboru vybiehajú **žltasto-hnedé, štetinovité trne** – 4 stredné (dlhé približne 7–15 mm) a 1–11 kratších radiálnych (5–7 mm). Trne zo začiatku žltavé, s vekom šednú.

Kvety sú jedným z najvýraznejších znakov tohto druhu. Sú **rúrkovito lievikovité**, čisto biele, voňavé a nočné. Dorastajú do veľkosti približne **20–24 cm** dĺžky, objavujú sa na bočných či vrcholových častiach stonky. Plody (bobule) sú guľovité až elipsoidné, s priemerom okolo **4–6 cm**, obsahujúce drobné semenka. V kvetení a vylučovaní semien *E. thelegonoides* pripomína príbuzné druhy rodu *Soehrensia*/*Echinopsis*.

V kultivácii dorastá *E. thelegonoides* do značných rozmerov – dospelé rastliny môžu vytvoriť pomerne mohutné, **vietvovité stĺpce až do 4–6 m výšky**. Stonky za optimálnych podmienok zakrivené a rozkonárené tvoria korunu typicky nad stredne hrubým kmeňom. Pre laických pestovateľov sa mladé rastliny môžu zdať podobné príbuzným druhom (napr. *E. spachiana*), avšak biele nočné kvety a vzhľad trňov pomáhajú v správnej identifikácii.

Pestovateľské nároky

Substrát: Vyžaduje veľmi dobre odvodnenú, piesočnato-štrkovo-rašelinovú zmes (napr. priepustný kaktusový substrát s pridaním hrubého piesku alebo štrku). Pôda nesmie byť premočovaná – ideálna je len ľahká vlhkosť medzi zálievkami.

Svetlo: Obľubuje **plné slnečné svetlo** až mierny polotieň. V stredoeurópskych podmienkach ho treba umiestniť na najslnecnejšie miesto (južný či západný parapet), ideálne vonku v lete a v zime zatiaľ pri dostatku svetla v interiéri. Nedostatok svetla vedie k dlhej "šiške" a slabému kveteniu.

Teplota: V prirodzenom pásme pestovania rastie pri teplotách **20–30 °C** počas vegetácie, znáša aj vysoké denné horúčavy. Je relatívne teplomilný – zimná teplota by nemala klesať pod približne 5 °C. Krátkodobé poklesy do **-8 až -9 °C** môže prežiť, ak je koreňový bal úplne suchý. Pri nižších teplotách (frost) je potrebné rastlinu chrániť (upravovať zálievku, prípadne preniesť do chráneného zimoviska).

Zálievka: Ako typický sukulent toleruje nedostatok vody lepšie než jej prebytok. V **rastovom období (jar-leto)** sa kaktus mierne zalieva až keď substrát dôkladne vyschne. Hĺbene s vodou medzi jednotlivými zálievkami pomáha korene pretvoriť na nové výhony. V **zimnom období** je rast takmer zastavený; v tomto čase je zálievka minimálna (pôda môže byť väčšinu zimy suchá), aby nedošlo k hnilobe koreňov.

Hnojenie: Počas aktívneho rastu (jar-leto) možno rastlinu prihnojovať raz mesačne slabším hnojivom na kaktusy, s nižším obsahom dusíka (napr. 5-10-5). V zime hnojenie úplne vynecháme. Prílišným hnojením by sme podporili pomalšie rastúce kaktusy, preto ho odporúčame obmedzovať.

Odolnosť voči chladu

E. thelegonoides nie je odolný voči mrazu. Podľa záhradníckych zdrojov znesie **krátkodobý mráz do približne -8 až -9 °C**, ak je koreň suchý. Dlhodobé mrazy alebo výraznejší mráz už poškodzujú pletivá (stupeň citlivosti je podobný rodu *Trichocereus/Soehrensia*). V miernom pásme preto v zimnom období rastlinu ochránime pred prehriatím (mrazom) – buď ju preniesieme do zimnej záhrady bez mrazu, alebo zabezpečíme ochrannú prikrývku. Prax ukazuje, že *Thelegonoides* býva v miernejších zimách udržiavaný práve v teplejších skleníkoch či interiéroch. Naopak, v lete sa darí vonkajšie slnko a suché teplotné výkyvy (hore-dole) – tých sa rastlina báť nemusí.

Rozmnožovanie, rastová dynamika a životnosť

Rastlina sa dá rozmnožovať **semenami aj odrezkami stoniek**. Semená klíčia za tepla (20–25 °C) v priepustnom substráte, ale rastie to pomaly (kvety až po niekoľkých rokoch). Častejšie sa používajú **rezné odrezky alebo výhony (pupky)**: mladé odnože či odrezky necháme niekoľko dní vyschnúť (zacementovať rez), potom ich zapichnete do hliny – zakoreňujú pomerne ľahko. *E. thelegonoides* pri šírení nikdy netvorí výrazné rozrastené klastre; v prvom rade rastie do výšky a vetví sa v korune, offsetové odnožovanie pri báze je zriedkavé (podobne ako u príbuzných kolosálnych kaktusov).

Rast je u tohto kaktusu **pomalší až stredný**. V detstve rastú stonky pozvoľna na dĺžku, v dospelosti (po rokoch) tvoria hlavnú korunu vetvy. Podľa skúseností dospelé exempláre dorastajú do niekoľkých metrov výšky až za desiatky rokov. Presnú životnosť v prírode neudáva literatúra, ale ako u väčšiny stĺpcovitých kaktusov možno predpokladať, že v optimálnych podmienkach prežívajú **desiatky až**

stovky rokov, hoci v kultúre ich čiastočne obmedzí dostupný priestor. Poškodenie koruny často vyúsťuje do oddelenia výhonov, z ktorých rastlina znovu regeneruje.

Špecifiká a pestovanie v miernom pásme

V miernom klimatickom pásme sa *Echinopsis thelegonoides* pestuje predovšetkým ako exotická kuriozita alebo súčasť kolekcie. V lete mu vyhovuje teplé, suché a slnečné stanovisko (aj na záhrade), v zime potrebuje svetlé a skôr chladnejšie chránené prostredie (okolo 5–10 °C). Práve intenzívne slnečné lúče pomáhajú rastline vyvinúť silné stonky a bohato kvetiť.

Medzi zaujímavosti patrí atraktívny rastový habitus – *Thelegonoides* má mohutnejší kmeň a **zakrivené vetvy** (na rozdiel od priamo vzpriamených druhov), ktoré dodávajú kaktusu karpatský ráz. Veľké nočné biele kvety sú zbierateľsky cenené a údajne vhodné aj na kríženie s inými trichocereidmi. Pre pestovateľov je dôležité vedieť, že mladé rastliny môže byť zle rozpoznať (podobá sa *E. spachiana*); rastlinu preto identifikujeme podľa početných rebrovaní a brčnatých trňov.

Celkovo je *E. thelegonoides* relatívne nenáročný druh: vyžaduje štandardnú starostlivosť pre kolosálne kaktusy – veľa slnka, priechne priepustný substrát, minimálnu zálievku a striedmu teplotu v zime. Pri dodržaní týchto podmienok dobre prosperuje aj vo vlhkejších oblastiach strednej Európy (zázemie skleníka, zimnej záhrady či priestranného bytu).

Zdroje: Informácie sú z taksonomických a botanických databáz (KewPOWO, Anderson et al. 2001), encyklopedických zdrojov (Wikipedia) aj osvedčených pestovateľských referencií (Cactus Jungle, Trichocereus.net). Citované údaje ilustrujú geografické rozšírenie, morfológiu a pestovateľské nároky druhu.